Eduskunnan lakivaliokunnalle

Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan (SAMU) lausunto, koskien hallituksen esitystä laiksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 29/2018)

Asian käsittelyyn SAMU:ssa sovelletaan hallintolainkäyttölakia, jollei erikseen toisin säädetä. Poikkeavia säännöksiä on olemassa esimerkiksi ylimääräisestä muutoksenhausta ja päätöksen tiedoksiannosta. Valtaosaa hallintolainkäyttölain säännöksistä sovelletaan sellaisenaan SAMU:n lainkäyttötoiminnassa. SAMU:ssa tehdään vuodessa yli 40.000 päätöstä ja se on näin ollen suurin hallintolainkäyttöratkaisuja antava muutoksenhakuelin.

SAMU katsoo, että hallintoprosessilain uudistuksessa on hyvää tuomioistuinmaisuuden korostaminen ja aiempaa selkeämpi lain nimike. Lainkäyttö-termi ei ole yleisesti tunnettu ja eroa hallintotoimintaan on syytä korostaa. Sääntely on ehdotetussa laissa edelleen riittävän yleispiirteistä, jotta sen soveltaminen on mahdollista myös muutoksenhakulautakunnissa. Iso osa lain säännöksistä koskee vain hallinto-oikeuksia ja korkeinta hallinto-oikeutta, eivätkä ne tule SAMU:ssa lainkaan sovellettaviksi. Sääntelyn yleispiirteisyys mahdollistaa sen, että yksityiset asianosaiset voivat edelleen hoitaa muutoksenhakuasiansa pääasiassa itse ilman avustajaa tai asiamiestä. Tällä varmistetaan se, että muutoksenhakuasian asianosaisena oleva yksittäinen henkilö saa tehokasta oikeusturvaa ilman merkittävää taloudellista riskiä.

SAMU pitää ehdotettua säännöstä viranomaisen valitusoikeudesta hyvänä. Valitusoikeudesta on nykyisin toisistaan poikkeavia mielipiteitä, mikä puoltaa säännöksen ottamista lakiin. Viranomaisen valitusoikeus on esityksen mukaisesti tarpeen ylimmän oikeusasteen linjaratkaisujen saamiseksi.

Selvityksen rajaamista koskevaa uudistusta SAMU pitää tärkeänä, vaikka se ei tulisi kovin usein sovellettavaksi. Käytännössä esiintyy kuitenkin tilanteita, joissa asiaa ei saada ratkaistua valittajan toimittaessa asiassa jatkuvasti lisäselvitystä. Asioiden viivytyksetön käsitteleminen on osa oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä.

SAMU pitää hallituksen esityksessä ehdotettua lakia oikeudenkäynnistä hallintoasioissa kannatettavana. Sen myötä hallintoprosessuaaliset säännökset ajantasaistuvat ja lakiin saadaan tärkeitä tarkennuksia ja lisäyksiä.

Helsingissä 3.1.2019

Silja Romo
ylijohtaja